

**Ομιλία Υπουργού Επικρατείας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκου Πιερρακάκη στην
Ολομέλεια της Βουλής των Ελλήνων για την κύρωση της συμφωνίας έδρας της ENISA**

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

Η Βουλή των Ελλήνων καλείται σήμερα να συζητήσει και να κυρώσει τη συμφωνία έδρας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ασφάλειας Δικτύων και Πληροφοριών, Ευρωπαϊκού Οργανισμού Κυβερνοασφάλειας, γνωστού ως ENISA. Το θέμα αναλύθηκε στην αρμόδια Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης. Με την ανοχή των βουλευτών που μετέχουν στην επιτροπή αυτή, θα επαναλάβω επιγραμματικά τα σημεία αυτής της συμφωνίας και σήμερα στην Ολομέλεια.

Πρόκειται για μια συμφωνία η οποία έχει υπογραφεί το Νοέμβριο του 2018, από την προηγούμενη κυβέρνηση, και αντικαθιστά την προϋφιστάμενη συμφωνία που είχε υπογραφεί το 2005 και είχε κυρωθεί δύο χρόνια αργότερα, το 2007.

Τι είναι ο ENISA: είναι ένας από τους 33 αποκεντρωμένους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος λειτουργεί εδώ και 15 χρόνια – καθώς ιδρύθηκε το 2004, με τον Κανονισμό 460. Η αρχική του ονομασία ήταν Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ασφάλειας Δικτύων και Πληροφοριών και αποστολή του ήταν, όπως αναφέρεται στον Κανονισμό, «να εξασφαλισθεί υψηλό και ουσιαστικό επίπεδο ασφάλειας δικτύων και πληροφοριών εντός της Κοινότητας και να αναπτυχθεί η αντίληψη της ασφάλειας δικτύων και πληροφοριών προς όφελος των πολιτών, των καταναλωτών, των επιχειρήσεων και των οργανισμών του δημόσιου τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμβάλλοντας έτσι στην ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς».

Αντικείμενο λοιπόν του ENISA είναι τα θέματα Κυβερνοασφάλειας, η αντιμετώπιση προβλημάτων ασφάλειας δικτύων και πληροφοριών. Η έδρα του ENISA ήταν εξ αρχής το Ηράκλειο Κρήτης. Ταυτόχρονα δημιουργήθηκε στην Αθήνα το γραφείο διασύνδεσης. Στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας του, πολύ σύντομα, ο οργανισμός ανέπτυξε στενή και συστηματική συνεργασία με την Commission, με τα υπόλοιπα κράτη – μέλη και με επιχειρήσεις.

Το έργο του ENISA στον τομέα της Κυβερνοασφάλειας γρήγορα αξιολογήθηκε θετικά από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάτι που αποτυπωνόταν με τις αλληπάλληλες ανανεώσεις της διάρκειάς του και με την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του. Κορωνίδα μάλιστα αυτών των θετικών αξιολογήσεων είναι από τη μία η καθιέρωσή του ως «αορίστου χρόνου» – ήταν ο τελευταίος αποκεντρωμένος οργανισμός με ορισμένη διάρκεια – και η μετονομασία του σε Ευρωπαϊκό Οργανισμό Κυβερνοασφάλειας, ώστε ο τίτλος του να περιγράφει με ακρίβεια το νέο, διευρυμένο ρόλο του σε ένα από τα θέματα που η Ευρωπαϊκή Ένωση τοποθετεί ψηλά στην ατζέντα της.

Πέρα από τις επιδόσεις του αυτές, ο ENISA πέτυχε και κάτι ακόμη: να δημιουργήσει στο Ηράκλειο, γύρω από τα γραφεία του, ένα «οικοσύστημα» σχετικό με το αντικείμενό του. Συνεργάζεται αρμονικά με τοπικούς επιστημονικούς και ερευνητικούς φορείς, όπως το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, αλλά και με πανεπιστήμια και εκπαιδευτικούς φορείς που δραστηριοποιούνται τον τομέα της ασφάλειας πληροφοριών και της προστασίας των κρίσιμων υποδομών.

Τόσο τυπικά, λοιπόν, όσο και ουσιαστικά, έπρεπε να υπογραφεί η νέα συμφωνία που έρχεται σήμερα προς ψήφιση, ώστε να μονιμοποιηθεί η έδρα του ENISA στην Ελλάδα. Ταυτόχρονα όμως, λήφθηκε απόφαση να διευκολυνθεί η πρόσβαση στο υπάρχον προσωπικό – αλλά και αυτό που πρόκειται να ενταχθεί στο δυναμικό του οργανισμού. Πώς θα γίνει αυτό: με τη μεταφορά της έδρας στην Αθήνα, όπου εδώ και χρόνια διεκπεραιωνόταν ένα σημαντικό κομμάτι των εργασιών του ENISA.

Φυσικά, μια δουλειά δεκαπέντε ετών στην Κρήτη θα ήταν άδικο και επιβλαβές να πάει χαμένη. Έτσι, το Ηράκλειο κρατά τα γραφεία του, τα οποία πλέον θα λειτουργούν ως γραφείο διασύνδεσης, ώστε το «οικοσύστημα» που αναφέραμε παραπάνω να συνεχίσει να αναπτύσσεται σε ένα περιβάλλον έρευνας και καινοτομίας.

Κλείνοντας τα θέματα της έδρας, υπάρχει πρόβλεψη στη νέα συμφωνία ώστε να βρεθούν στην Αττική ακόμα καταλληλότερες εγκαταστάσεις από τις υφιστάμενες, ώστε ο ENISA να είναι σε θέση να επιτελεί τον κομβικό του ρόλο και να μπορεί να προσελκύσει το πιο καταρτισμένο προσωπικό σε θέματα κυβερνοασφάλειας, παρέχοντάς του άρτιες υποδομές.

Τέλος, στη συμφωνία έδρας ρυθμίζονται τα θέματα του νομικού καθεστώτος του ENISA και του χορηγούνται όλα εκείνα τα προνόμια και οι ασυλίες που απολαμβάνουν οι διεθνείς οργανισμοί και το προσωπικό του.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

Αυτή ήταν, με λίγα λόγια, η συμφωνία έδρας που καλείστε να ψηφίσετε σήμερα. Και θα ήθελα να απαντήσω στις ενστάσεις που διατυπώθηκαν σχετικά με αυτήν από κόμματα της ελάσσονος αντιπολίτευσης στην αρμόδια Επιτροπή.

Ήταν αναμενόμενο ότι οι περισσότερες αντιδράσεις θα περιστρέφονταν γύρω από τη μεταφορά της έδρας. Κατανώ και σέβομαι ότι οι βουλευτές της Κρήτης επιθυμούν να διατηρήσει ο τόπος τους την κύρια έδρα ενός ευρωπαϊκού οργανισμού. Αυτό δεν είναι κακό, ούτε παλαιοκομματισμός. Είναι γνήσιο ενδιαφέρον για την περιφέρειά τους και πρέπει να απαντήσουμε καθαρά, με στοιχεία και δεδομένα.

Από τους 33 αποκεντρωμένους οργανισμούς που έχει σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση, μόνο οι 12 δεν εδρεύουν στην πρωτεύουσα της χώρας – μέλους. Αυτές οι 12 βρίσκονται σε έξι χώρες: Στη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ισπανία, την Ιταλία, την Ολλανδία και, φυσικά, την

Ελλάδα. Με απλά λόγια, αποκεντρωμένοι οργανισμοί εκτός πρωτεύουσας βρίσκονται μόνο στις τέσσερις μεγαλύτερες σε έκταση χώρες και σε μία ακόμη χώρα της Κεντρικής Ευρώπης.

Δεν πρέπει επίσης να αγνοούμε ποιες είναι οι πόλεις που εδρεύουν κάποιοι από αυτούς τους οργανισμούς: Η Eurojust και η Europol βρίσκονται στη Χάγη, που εδώ και δεκαετίες αποτελεί επίκεντρο των ευρωπαϊκών και διεθνών εξελίξεων, η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων στη Φρανκφούρτη, το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στο Τορίνο, που αποτελεί την καρδιά της βιομηχανίας στη βόρεια Ιταλία.

Τέλος, δεν μπορούμε να προσπεράσουμε το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει το προνόμιο να διαθέτει δύο αποκεντρωμένους ευρωπαϊκούς οργανισμούς, τον ENISA που συζητάμε σήμερα και τον Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης στη Θεσσαλονίκη. Και είναι διπλό το προνόμιο αν αναλογιστούμε ότι ο πλησιέστερος αποκεντρωμένος οργανισμός της ΕΕ βρίσκεται στη Λουμπλιάνα.

Θα ήθελα στο σημείο αυτό να επισημάνω κάτι: η αποκέντρωση είναι μια πολύ σημαντική υπόθεση, η οποία απαιτεί γνώση, σχεδιασμό και προσεκτικά βήματα. Και πράγματι είναι μια τεράστια πρόκληση να αξιοποιήσουμε τα εφόδια της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης για να δώσουμε πνοή και προοπτική στην περιφέρεια.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα θέλαμε να είναι εφικτή η παραμονή της έδρας του ENISA στο Ηράκλειο. Επιτρέψτε μου όμως να σημειώσω ότι η αποστολή όλων των οργανισμών δεν είναι η ενίσχυση των πολιτικών αποκέντρωσης των κρατών μελών, αλλά η παραγωγή συγκεκριμένου έργου – στην περίπτωσή μας η Κυβερνοασφάλεια.

Στην προκειμένη περίπτωση, η μεταφορά της έδρας δεν μεταβάλλει το υπάρχον καθεστώς λειτουργίας του οργανισμού, αλλά έρχεται απλά να αναγνωρίσει ότι ήδη μεγάλο μέρος της δραστηριότητάς του διεκπεραιώνεται στο γραφείο της Αθήνας. Δεν είναι λοιπόν η προς ψήφιση συμφωνία έδρας που δημιουργεί γεγονότα, αλλά είναι τα γεγονότα που δημιούργησαν την ανάγκη αυτής της συμφωνίας.

Παρ' όλα αυτά, όπως ανέφερα και προηγουμένως, έχει υπάρξει μέριμνα για την προστασία και την ανάπτυξη του «οικοσυστήματος» που δημιούργησε ο ENISA τα δεκαπέντε χρόνια που έδρευε στην Κρήτη. Και είμαστε αισιόδοξοι ότι δεν θα μεταβληθεί ριζικά η καθημερινότητα που έχει διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια.

Επιτρέψτε μου ένα γενικότερο σχόλιο για την αποκέντρωση: Η κρίση που προσπαθούμε να ξεπεράσουμε έδειξε τις αντοχές της πολιτικής αποκέντρωσης που ακολουθήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες. Η μεταφορά δομών και υπηρεσιών προς την περιφέρεια λειτούργησε μόνο στις περιπτώσεις που υπήρχε πραγματική ανάγκη προς τούτο. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, καταγράφηκε είτε μια *de facto* μεταφορά των αρμοδιοτήτων σε ένα παράρτημα της υπηρεσίας, είτε η υπολειτουργία της.

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού, την οποία σύντομα θα δώσουμε στη δημοσιότητα, περιέχει πολιτικές και πρακτικές που θα ενισχύσουν ουσιαστικά την αποκέντρωση, δίνοντας τη δυνατότητα στους συμπολίτες μας που ζουν και δραστηριοποιούνται στην περιφέρεια να έχουν τις ίδιες δυνατότητες με τους κατοίκους της Αθήνας. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλη η κρατική δραστηριότητα θα συγκεντρωθεί στην πρωτεύουσα – κάθε άλλο. Σημαίνει ότι οι υπηρεσίες θα είναι πραγματικά προσβάσιμες σε όλους τους Έλληνες, με σημαντικά μειωμένο λειτουργικό κόστος και χρόνο διεκπεραίωσης των υποθέσεών τους.

Κλείνοντας, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, θα ήθελα να μοιραστώ μαζί σας τις εμπειρίες μου από τη συμμετοχή μου στη Σύνοδο του Ταλίν σχετικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό, αλλά και ορισμένες σκέψεις σχετικά με την Κυβερνοασφάλεια.

Είχα την τιμή να εκπροσωπήσω την Ελληνική Κυβέρνηση στο Tallinn Digital Summit. Πρόκειται για μια από τις σημαντικότερες διεθνείς συνόδους σχετικά με ψηφιακά θέματα και η πρόσκληση από πλευράς της Εσθονικής Κυβέρνησης αποτελεί ένα εξαιρετικό δείγμα των προοπτικών συνεργασίας που έχουμε πάνω σε τέτοια ζητήματα, αλλά και μια μεγάλη ευκαιρία να βρεθούμε δίπλα σε εκείνες τις χώρες που πέτυχαν αυτό που για εμάς σήμερα αποτελεί ζητούμενο: τον ψηφιακό μετασχηματισμό του κράτους.

Αν έπρεπε να σταθώ σε ένα σημείο, αυτό δεν είναι άλλο από την έμφαση που δίνουν όλες οι ψηφιακά προηγμένες χώρες στο θέμα της Κυβερνοασφάλειας. Ο ψηφιακός κόσμος δεν διαφέρει τόσο όσο νομίζουμε σε ζητούμενα από τον πραγματικό: όπως οι «παραδοσιακές» συναλλαγές απαιτούν ασφάλεια, έτσι και οι ψηφιακές έχουν ακριβώς το ίδιο προαπαιτούμενο.

Μάλιστα, όταν μιλάμε για μια νέα πραγματικότητα, η ανάγκη για ασφάλεια είναι διπλή, καθώς καλούμαστε να εμπεδώσουμε το αίσθημά της στους συμπολίτες μας που δυσκολεύονται να ακολουθήσουν τις εξελίξεις. Το να μην μείνει κανένας πίσω μπορεί να αποτελεί κατά βάση ζήτημα εκπαίδευσης και εξάσκησης, είναι, όμως, αναγκαίο όλοι να είναι σίγουροι ότι πατούν σταθερά σε αυτή τη νέα πραγματικότητα.

Για το λόγο αυτό θέλουμε – και πιστεύουμε ακράδαντα ότι μπορούμε – να φέρουμε την Ελλάδα στην πρωτοπορία σε θέματα Κυβερνοασφάλειας, αξιοποιώντας το πλούσιο ανθρώπινο δυναμικό που διαθέτουμε.

Γι' αυτό το λόγο – και εδώ συνδέονται τα παραπάνω με τον ENISA – πιστεύουμε ότι η μεταφορά του στην Αθήνα δεν θα διευκολύνει απλά τη μέχρι τώρα λειτουργία του, αλλά ότι ο οργανισμός αυτός θα λειτουργήσει ως πολλαπλασιαστής σε ένα περιβάλλον με πολύ περισσότερες δυνατότητες. Το παράδειγμα του οικοσυστήματος που δημιουργήθηκε στο Ηράκλειο είναι ενδεικτικό των προοπτικών που υπάρχουν.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

Με τη συμφωνία έδρας που καλείστε να ψηφίσετε η παρουσία του ENISA στην Ελλάδα γυρίζει σελίδα, δεν διαγράφει όμως τις σελίδες που έχουν γραφτεί ως τώρα – και οι σελίδες αυτές είναι και πολλές και πολύτιμες. Και όπως σας είπα και πιο πριν, υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις ώστε αυτή η νέα σελίδα να είναι ιδιαίτερα αποδοτική σε θέματα κυβερνοασφάλειας τόσο για την Ευρωπαϊκή Ένωση συνολικά, όσο και για την Ελλάδα ειδικότερα.

Είμαστε ιδιαίτερα ικανοποιημένοι για το γεγονός ότι παραμένει στη χώρα μας και αναβαθμίζεται μια δομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ολοένα διευρυνόμενο αντικείμενο και πεδίο δράσης. Το αμέσως επόμενο διάστημα θα είμαστε σε θέση να παρουσιάσουμε συγκεκριμένες πολιτικές και δράσεις που θα αναβαθμίζουν το ρόλο της Ελλάδας από τη χώρα που απλά «φιλοξενεί» τον ENISA σε έναν παράγοντα που θα τον συνδράμει πολύ πιο ουσιαστικά.

Σας καλώ λοιπόν να εγκρίνετε την προς ψήφιση συμφωνία έδρας, η οποία δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες να κινηθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ελλάδα προς τη σωστή κατεύθυνση όσον αφορά την κυβερνοασφάλεια.

Σας ευχαριστώ.